

Etikundervisning i skolåren 4 – 6

- med fokus på de samhällsorienterande ämnena

Den studie som här presenteras är en delstudie i Anderströms pågående doktorandarbete. Delstudiens syfte är att undersöka hur lärare beskriver etikundervisning i de samhällsorienterande ämnena. I den nuvarande läroplanen aktualiseras frågor om etik i samtliga samhällsorienterande ämnen (geografi, religionskunskap, historia och samhällskunskap). Exempelvis uppmärksammas frågor om hållbar utveckling i geografi, respekt för människors olikheter i religionskunskap och barns rättigheter samt normer och regler samhällskunskap (Skolverket, 2011). Få studier har dock riktat fokus mot hur lärare i skolåren 4 – 6 beskriver eller undervisar om etik i dessa ämnen (Johnsson Harrie, 2001).

Empirin utgörs av fokusgruppssamtal med tre arbetslag där alla lärare undervisar eller har undervisat på mellanstadiet i SO. Arbetslagen intervjuades vid två tillfällen där de fick beskriva hur de arbetar med etik i samtliga SO - ämnen utifrån följande teman: a) Vilket är syftet med etikundervisning? b) Vilka metoder och strategier används i etikundervisning? c) Vilket innehåll kopplas till etikundervisning? och slutligen d) Vilka utmaningar och svårigheter upplevs i etikundervisning?

Resultatet visar att lärare beskriver etikundervisning i de samhällsorienterande ämnena som a) utveckling av etiskt tänkande, b) värdegrundsfostran c) demokratifostran och d) fostran i socialt- och emotionellt samspel. Vidare tycks det som om etikundervisning aktualiseras under hela skoldagen men sällan är det primära undervisningsobjektet. Frågor om etik tycks således finnas överallt men också ingenstans. Slutligen tycks också lärare vid planering av etikundervisning förlita sig på läromedel och det som där berör etik. Det ställer frågor om vad som utgör grund i dessa läromedel och hur kunskap i samhällsorienterande ämnen kan förstås (Anderström, 2017).

Denna studies resultat om lärares beskrivning av användandet av läromedel ska utgöra startpunkt för ett kommande projekt med fokus på hur läromedel används praktiskt i undervisning i religionskunskap och svenska, men också om vad elever uttrycker att de lär sig i användandet av läromedlen. Det ska vara ett samverkansprojekt mellan Luleå tekniska universitet, Högskolan i Jönköping skolhuvudmän i ett antal kommuner. En ansökan ska skickas in till Skolforskningsinstitutet i maj -22.

Helena Anderström doktorand i pedagogik vid HLK - Högskolan Jönköping

helena.anderstrom@ju.se

Lena Manderstedt biträdande professor vid Luleå tekniska universitet.

lenu.manderstedt@ltu.se